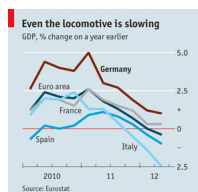


(Економист, 18.8.2012)

БЕРЛИН – После маја и јуна, који су давали наде, Штефен Кноп (Steffen Knoop) гледа сада на резултате продаје своје робе – а они су опали за 30 одсто. Његова мала хамбуршка фирма Васкут (Wascut) продаје уља за хладњаке и чишћење великих машина, попут оних које се користе у аутомобилској производњи. Кноп каже: „Имам прилично добар увид у стање економије.“ Он се пита да ли је пад продаје узрокован тиме што народ сада узима много дуже летње годишње одморе, или се ради о нечем много озбиљнијем. Али и остали – и то они који имају и много шире увиде у економски пејзаж, не само на краће стазе – себи постављају истоветна питања.



*Чак се и ломотива успорава. □ проценат □ промене БНП-а у односу на претходну годину*

Наде се полажу у Немачку, као у неку локомотиву, која ће ипак наставити да вуче, па чак и ако велики део еврозоне упадне у рецесију (вид. графикон). Тврди се да све док највећа економија Европе настави да расте, она може да постепено за собом извлачи и остале из блата. Бројке објављене 14.1 августа заиста показују да је немачки БНП у другом кварталу порастао у односу на претходни – али свега за 0,3%. То је било боље него у Француској (никакав пораст), Шпанији (минус 0,4%) и Италији (минус 0,7%). Али, ако се узме у обзир ова садашња слабост Немачке, како ће онда она моћи да настави да за собом вуче своје суседе?

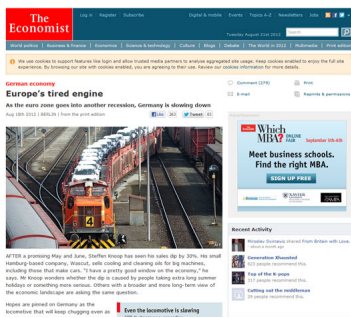
Све до краја прошле године, чинило се да немачки раст добија у замаху. Онда су се почели јављати неки знаци упозорења. Индекс пословне климе ИФО-а [The business-climate index of Ifo (Institute for Economic Research)] Института економских истраживања, који је почео да опада у августу 2011, стално је тежио мање-више надолу. У јулу, пао је на најнижу тачку од средине 2009. године. Индекс менаџера набавки (The Markit/BME purchasing managers' index), који је мера стања у производњи, такође је почео да опада током прошле године; и он је у јулу такође пао на свој најнижи ниво од јуна 2009. године. Овај пад се огледао у смањењу од 1,7% нових уговора које су немачке

компаније постигле у јуну – у поређењу са мајем. То подразумева и пад домаћих уговарања од 2,1%, а чак 4,9% од уговора у еврозони. Томас Хине (Thomas Hüne), економиста Федерације немачких индустрија (Federation of German Industries) подвлачи: „А при томе не узимамо у обзир и оне уговоре који су отказани.“

Али, бар се извоз Немачке одржава. Већина немачких компанија које су претежни извозници објављују добре полугодишње резултате (као и многе компаније робе широке потрошње – за које би се очекивао пад). Немачке компаније су пронашле раст на извозним тржиштима Азије, Централне Европе и Америке – што више него надокнађује пад потражње у државама еврозоне. Томе је помогао и ослабели евро. Немачки трговински вишак је толико огроман - скоро 100 милијарди евра (123 милијарди америчких долара), да је на себе чак привукао и паљбу од стране клуба богатих земаља ОЕЦД-а, као и Европске Комисије: „Тај вишак у [немачком] економском балансу чини да нема разлога за интервенцију“, рекао је владин представник. Са тиме се не слажу многи економисти, као и Немачка Конфедерација Синдиката (German Confederation of Trade Unions). Они насупрот томе, позивају на повећање инвестиција са циљем да се изврши стимулација домаће потражње.

Потрошња је заиста снажна. Продаја на мало је у јуну показала повећање од 2,9% у поређењу са јуном 2011. Упркос бројним отпуштањима у продајним ланцима, банкама и енергетским компанијама, тржиште радне снаге је здраво. Неки недавни синдикални уговори су показали пораст надница од чак 4,5%. Тржиште некретнина – нарочито у великим градовима је такође живахно. По мерењима истраживачке фирме GfK, расположење потрошача показује да су добростојећи и имају вољу за куповинама – али да истовремено и стрепе да би економија Немачке могла бити увучена у кризу еврозоне. Немачка организација малопродаваца (HDE) даје, “услед разних ризика“, прогнозу пораста малопродаје од свега 1,5% за целу годину – и то упркос њеном скоро двоструком резултату у првом полугодишту – а ризике види у повећању цена струје и бензина, као и у могућим последицама ширења кризе из еврозоне.

Светлосни сигнали упозорења који највише брину економисте су падови у капиталним инвестицијама. Ако компаније нису вољне да инвестирају у нове капацитете, пропашће наде у опоравак изазван домаћим побољшањима. Како каже Марио Охофен (Mario Ohoven), председник удружења малих и средњих предузећа, опадање инвестиција – нарочито пад у потрошњи капитала, што је већ наговештено у извештају ГДП-а – представља сигнал за узбуну. Међутим, велике немачке аутомобилске компаније не показују знак да увлаче своје рогове. БМВ шири своје капацитете у Кини, Северној Америци и Британији. Дајмлер је у јуну отворио фабрику камиона у Индији, а Фолксваген планира да до 2016. инвестира широм света преко 60 милијарди евра.



Па ипак, упркос настављању рекордне продаје на глобалном нивоу, ове компаније нису имуне на оно што погађа тражњу за аутомобилима у Европи – паду од 6% у првом полугодишту. БМВ је у Европи продао 0,5% аутомобила мање (а у самој Немачкој је пад био чак и 1,5%) у другом кварталу у односу на исти период 2011. Дајмлер је у Западној Европи продао 11% мање мерцедеса у јулу, у односу на јуни 2011, док је Опел/Воксол (Opel/Vauxhall), губитничка филијала Џенерал моторса, у првом полугодишту продао чак 14% мање аутомобила. На дуже стазе, слаба потражња аутомобила у Европи прети да озбиљно погоди немачку аутомобилску индустрију и њену мрежу снабдевача. Ма колико остали део света био интересантан и привлачан, ЕУ је ипак купац 40% целокупног немачког извоза.

Нада да ће немачки потрошач некако прискочити у помоћ и смањити зависност Немачке од извоза није оправдана. Немачке компаније за продају робе широке потрошње и услужне компаније нису способне да профитирају од муштерија. У томе су индикатор жалосни овогодишњи резултати четири компаније које се нису оспособиле на интернет еру: ланца драгстора Шлекер (Schlecker), продавца путем каталога Некермана (Neckermann), малопродајног ланца обуће Герца (Görtz) и ланца робних кућа Карштат (Karstadt).

Штефан Шнајдер (Stefan Schneider), економиста Дојче банке (Deutsche Bank), каже да је Немачкој тешко да расте под негативним условима. Последњи пут када је у томе успела је био приликом уједињавања Немачке, 1990-их година, када су пореске олакшице стимулисале инвестиције у њен источни део. Можда би прави трик да се то и данас постигне биле сличне олакшице које би охрабривале на инвестиције и премештања производње (outsourcing) у периферне државе еврозоне. У супротном случају, постоји вероватноћа да ће се немачка локомотива заглавити.

Са енглеског посрбио: **Василије Клефтакис**